

SLOVENE

Naročnina

za državo SHS:

a) po pošti mesečno Din 12
b) dostavljeno na dom
mesečno 10

za inozemstvo:

mesečno Din 20

Sobotna izdaja:

v Jugoslaviji Din 15

v inozemstvu 35

Mesečna priloga: Vestnik SHSZ

Cene inseratom:

Enostolpna petstina vrsta mali
oglas po Din. 1.— in Din. 1.50,
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po Din. 2.—, poslana itd.
po Din. 3.—.Pri večjem naročilu popust.
Izhaaja vsak dan izvzemki
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun pošto bran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
zagreb 39.011, sarajev 7563, praške in dunaj. 24.797

Maje se in poka.

Demokratsko-radikalni režim se maje in poka. To stoji, tudi če se posreči demokratom doseči sporazum in Pašiću obnova sedanje vladne koalicije. Najsi radikali še tako poudarjajo disciplino stranke, zadnji dogodki v radikalnih vrstah so pokazali, da med radikali v Vojvodini vre, pa morda tudi še kje drugod. Vsa Pašićeva avtoriteta sčasoma ne bo nič več zalegla. Nasprotno: čim dalje bo Pašić-Pribičevićev režim s svojo famozno državotvornostjo ubijal državo in njen gospodarski dvig, tem huji bo odpor in tem žalostnejši konec režimskih absolutistov. Isto je na demokratski strani.

Če se Davidovičeva in Pribičevićeva skupina tudi pobote, bo to ali samo zunanja sprava in bo črv razpada naznotraj glodal dalje ali pa bo demokratska politika zopet konsolidirana v korupciji, nasilstvu in nasprotstvu z večino prebivalstva in njegovih interesov, šla dalje naprej po dosednji poti. Kam pa vodi ta pot, je moral čutiti sam načelnik stranke Ljuba Davidović, sicer ne bi se bil podal na zagrebški kongres, ki je napovedal vojno vladi in njeni politiki. Ni pa verjetno, da bi se globoka razpoka v demokratski stranki mogla zasuti. Položijo pač lahko čez njo gnilo desko, ki jo bo zlomil prvi večji val ljudske nezadovoljnosti.

Če se Pašiću posreči, rešiti Pribičevića in koalicijo, bo njegova in vladna pozicija utrjena samo na videz. Taki vladi, takemu režimu piše nevidna roka neizbežni mene, tekel, fars. Država je močnejši činitelj kakor vsaka vlada. Če sta ta dva v vojnem stanju, bo zmagala država. In današnji »državotvorci« so najhuji sovražniki države, ker s svojo protihrvatsko, protislovensko in protiljudsko politiko sploh rujejo na njenih temeljih. Nobena Pašićeva injekcija ne bo nič pomagala in nobeno prikrivanje položaja ne bo nič izboljšalo. Kaj vse so počenjali demokratje, da bi spor v stranki prikrili! Pribičevićevi reptilski listi so dan za dnem trobili v svet, da v stranki ni nobenega nesoglasja; kakor tat, ki vpije »primite tate«, so bobnali v javnost izmišljene spore v popolnoma konsolidiranih strankah, da bi odvrgli pozornost od demokratske stranke, še več, očitali so laž vsem, ki so poznali razpadajoči proces v demokratski stranki nič manj kakor demokratji sami. Pa ni nič pomagalo. Danes se bje med Davidovičevo strujo in Pribičevićevo skupino ljut boj, ljutejši kakor med dvema strankama. Katera skupina bo zmagala, ne bomo prerokovali, ker glasom dosedanjih poročil ni nemogoče, da bo zopet volk sit, koza pa cela.

Če je Davidović mož načel in dosleden, potem se bo moral udati pač Pribičević, ako hočejo stranko zlimati. Saj niste trčile skup samo dve politične osebnosti, ampak dva načela: ali za sporazum s Slovenci in Hrvati in logično torej za revizijo ustave ali pa proti. Davidović se je izjavil za sporazum, Pribičević pa proti in v tem smislu govore na seji glavnega odbora demokratske stranke tudi pristaši obeh vodij. Oba računata na večno, siguren pa vendar nobeden ni, ker si stojite nasproti pravzaprav le dve mali skupini, veče pa ne ve, kam bi se nagnila, ker ne ve, kdo da dobi večino. Ne, kdo ima prav, marveč kjer bo boljše, kjer bo dobičkanosnejše, za tja se je treba odločiti.

Značilno je v tej borbi dejstvo, da je večina Pribičevićevih zagovornikov iz hrvatskih pokrajin in Slovenije, večina Davidovičevih pa iz Srbije. Hrvatski delegati nič ne prikrivajo, zakaj. Pravijo, Davidovičeva politika sporazuma s Hrvati in Slovenci naravnost ogroža demokratsko stranko v Hrvatski; kajpada tudi v Sloveniji, kjer so njeni ostanki že davno ogroženi in bodo zginili kakor sneg pred pomladnim solncem, kakor hitro se zruši sedanji režim. Ni ga resnega človeka, ki ne bi priznal, da je sporazum s Hrvati in Slovenci eno najpoglavnejših in perečih vprašanj v državi in za državo samo. Toda Pribičevićcem je le za stranko, to je za sebe, ne pa za državo. Zato operi-

rajo proti Davidoviču predvsem z geslom proti reviziji ustave, uverjeni, da je v Srbiji ta beseda še pravo strašilo. Opazovalcem je ta borba dobrodošla

s stališča, da se bodo demokratje enkrat točno izjavili, ali so za sporazum s Hrvati in Slovenci ali niso in da ne bodo v tem vprašanju mogli več slepomišliti.

Skraina napetost v demokratski stranki.

FALZIFICIRANA RESOLUCIJA. — OSTRI SPOPAD. — SENZACIONALNA IN ODLOČILNA IZJAVA DAVIDOVIČA. — ODLOČITEV PADE DANES.

Belgrad, 11. oktobra. (Izv.) Danes dopoldne se je nadaljevala seja glavnega odbora in poslanskega kluba demokratske stranke. Udeležencev je bilo nekaj več kakor včeraj in tudi bojno razpoloženje je bilo večje. Tako Davidovičeva kakor Pribičevićeva skupina sta bili pripravljene, da ne popustita in sta hoteli, da se glasuje za ali proti. Vsaka skupina je imela za to glasovanje pripravljeno svojo resolucijo.

Resolucija Davidovičeve skupine se glasi: Stavljajoč v drugo vrsto vprašanja, katera niso v neposredni zvezi z razpravo, kakor so osebna vprašanja in prehajajoč preko vprašanj, katerih sploh ni bilo treba pokreniti, ker so izven vsakega spora, kakor n. pr. vprašanje edinstva stranke, sta poslanski klub in glavni odbor demokratske stranke na svoji seji dne . . . vzela v resen pretres tisti problem, ki je bil stvarno glavni predmet celokupne razprave in ki je najvažnejši za politični položaj naše države. To je problem odnošajev med hrvatskim in srbskim delom našega naroda. Poslanski klub in glavni odbor izjavljata, da je zboljšanje teh odnošajev najbolj iskrena in najtočnejša želja demokratske stranke in ena najvažnejših potreb naše države. Delujoč na tem zblizanju med hrvatskim in srbskim delom našega naroda poslanski klub in glavni odbor postavljata naslednjo direktivo: Demokratska stranka je pripravljena sodelovati pri vsaki akciji v tem smislu pod pogojem, da ta akcija sloni na Vidovdanski ustavi in da ni naperjena niti proti državnemu niti proti narodnemu edinstvu, tudi ne proti strankinemu programu, posebno pa ne proti jugoslovanski ideologiji tega programa. V tem delovanju ima strankin voditelj polno svobodo, v kolikor se tiče taktike pripravljalnega delovanja, pravica definitivne rešitve se rezervira kompetentnemu forumu stranke. Poskus, ki je bil napravljen za zblizanje hrvatskega in srbskega dela naroda na kongresu javnih delavcev v Zagrebu in ki je dobil precizen izraz v resoluciji tega kongresa, ni v nasprotju s postavljeno direktivo demokratske stranke. Kot tak se ta poskus odobrava in izraža se želja, da se akcija v tem smislu nadaljuje.

Resolucija, katero je imela pripravljeno Pribičevićeva skupina, se glasi:

Glavni odbor in poslanski klub demokratske stranke sta na seji dne . . . pretresala položaj v stranki in sta ugotovila: 1. da je enodušna volja cele stranke, da se njeno edinstvo obdrži na temelju programa konstitutivne deklaracije od 11. aprila 1919 in sklepov na državnem kongresu. 2. Držeč se svojih načel je demokratska stranka odločena, da varuje Vidovdansko ustavo, čije glavni graditelj je bila. Vsak poskus spremembe ustave, ki v celoti še ni izvedena, bi bil nevaren politični eksperiment, ki bi mogel spraviti v nevarnost državo in narodno edinstvo. Zato je treba zavrniti sodelovanje pri vsaki akciji, čije odkrit ali prikrit cilj bi bil revizija ustave. Demokratska stranka je od prvega dneva svojega obstanka na straži, da ostane edinstvo države nedotaknjeno in je pripravljena, da vodi najogorčenejšo borbo proti vsakemu, ki bi napadel na največjo pridobitev Srbov, Hrvatov in Slovencev. 3. Jugoslovanska i po programu i po organizaciji i po delu je demokratska stranka edina organizirana politična skupina ljudi vseh delov našega naroda, vseh ver. in vseh stanov. Niti plemenska, niti verska, niti stanovna je ona v resnici izključno nacionalna. Zato si demokratska stranka s pravico pridržuje prvo mesto v akciji, čije cilj je ustvarjenje jugoslovanske misli in smatra, da bi bil tak pokret le tedaj resen in iskren, ako pripada stranki misija voditelja. Pripravljena, da sprejme v svojo organizacijo

vsakega sodelavca, ki spoštuje vidovdansko ustavo in njen program, demokratska stranka ne more pristati na to, da bi kdo imel prednost pred njo ali da bi ji dajal navodila za ustvarjanje idej, katere smatra za svoje in za čije realizacijo ima največ veselja in moči. Ker politika, katero so doslej vodili njeni pooblašteni zastopniki, popolnoma odgovarja interesom države in naroda ter načelom, na katerih je ustanovljena demokratska stranka, glavni odbor in poslanski klub izjavljata, da sta proti vsaki spremembi v politiki, za katero se je stranka zavzemala od začetka; enako je tudi proti spremembi v osehah, ki so vodile strankino politiko.

Po izvršenih formalnostih je prvi prijel besedo dr. Šumenković, (Davidovičev pristaš), ki je v ostrih besedah napadel zastopnika Stokića (Pribičevićev pristaš), ker je le-ta objavil popačena poročila o sejah glavnega odbora demokratske stranke. Šumenković je izjavil, da je tako postopanje vredno vse obsodbe, ker so seje tajne. Dr. Grisogono se je pridružil temu naziranjju, nakar se je sklenilo, da se bodo o sejah izdajala uradna poročila.

Nato je dobil besedo Milan Cuković iz Sarajeva, ki je napadel zagrebški kongres, češ, da je bil škodljiv državi. Napadel je tudi sarajevsko glasilo »Narod«, ki je pisal v prilog kongresa. Dotaknil se je v nekaterih besedah tudi Makedonije, češ, da taki pojavi jačijo tudi avtonomistično gibanje v Makedoniji. Proti tej izjavi so dvignili dr. Šumenković in njegovi somišljeniki tako glasen protest, da je govornik moral umolkneti.

Besedo je dobil nato predsednik zagrebške demokratske organizacije Ljuba Tomašić, ki se je izrekel za Pribičevićevo politiko in proti reviziji ustave.

V imenu slovenskih demokratov je govoril dr. Albert Kramer iz Ljubljane, ki je z vso silo slavil Pribičevićevo politiko, češ, da je rešilna za državo in stranko. — Rekel je, da slovenski demokratje niso prišli sem, da bi kogarkoli sodili. Zato ne bodo sodili niti g. Davidoviča. V sledečih izjavah jih je napadal svoje ljubljanske somišljenike, ki so se udeležili zagrebškega kongresa ter na koncu napadel samega Davidoviča, kar je med Davidovičevimi pristaši vzbudilo veliko ogorčenje.

Zastopnik Ucič iz Sušaka je povdarjal, da hrvatsko vprašanje obstoji in da je zagrebški kongres imel le to nalogo, pokazati pot, kako naj se reši. Zato pozdravlja dejstvo, da se je Davidović udeležil tega kongresa.

Ko je govoril še delegat Anastazijević iz Makedonije v Davidovičevem smislu, je bila seja ob pol 1. uri prekinjena.

Popoldanska seja.

Popoldan ob 4 se je seja nadaljevala. Prvi je govoril Pero Marković (pristaš Pribičevića), za njim dr. Budisavljević (pristaš Pribičevića) ter Agatonović (pristaš Davidoviča). Končno je vprašal predsednik, če naj se razprava jutri nadaljuje, nakar se je sklenilo, da mora razprava danes biti končana ter da naj Pribičević in Davidović ne posežeta v razpravo. Z ozirom na to je Davidović kratko izjavil, da je skozi štiri leta delal za stranko in državo, a nikdar ne za lastno osebo. V istem smislu se je nato izjavil Pribičević, ki pa so ga nasprotniki prekinjali z viharimi medklici.

Nato se je izvolil poseben redakcijski odbor, ki je imel nalogo na podlagi predloženih resolucij sestaviti enotno resolucijo. V ta odbor so bili izvoljeni: Voja Marinković (pristaš Pribičevića), dr. Grisogono (Pribičevićev pristaš), Pečić (Davidovičev pristaš) dr. Šumenković (Davidovičev pristaš), Agatonović (Davidovičev pristaš), dr. Krstelj in Gjorgjević (Davidovičeva pristaša).

Po vseh znakih sodeč, se Pribičević umika na celi črti. Seja je bila tako burna, da se je vik in krik čul iz parlamenta na ulico. Z ozirom na tako težke medsebojne napade, je težko mogoče, da bi se posrečilo doseči sporazum. Napadali so se na seji med seboj ostreje, kakor se napadajo pristaši nasprotnih si strank.

Seja se ima nadaljevati ob 9. uri zvečer.

Najbolj žalostno vlogo so igrali pri celi razpravi slovenski in hrvatski demokratje, ki so se vsi zavzemali za Pribičevića ter njegovo protislovensko in protihrvatsko politiko.

Belgrad, 11. oktobra. (Izvirno) Ožji odbor, ki je imel nalogo enotno in skupno resolucijo redigirati do 9. ure zvečer, z njo niti ob 10. uri zvečer še ni bil gotov. Ko se je naposled po 10. uri zvečer otvorila seja, se je prebrala resolucija, ki se glasi:

Poslanski klub in glavni odbor demokratske stranke izjavljata, da je ureditev razmer na Hrvatskem bila vedno najiskrenejša in najtočnejša želja demokratske stranke, ker je to ena najresnejših zadev v državi. Za delo v tem smislu sprejemlje glavni odbor in poslanski klub demokratske stranke sledeče direktive:

1. Demokratska stranka bo kakor doslej sodelovala pri vsaki akciji v tem smislu pod pogojem, da je ta akcija osnovana na temelju vidovdanske ustave, da ni naperjena proti narodnemu edinstvu, da čuva strankin program in jugoslovansko ideologijo tega programa.

2. Poleg tega izjavlja poslanski klub ter glavni odbor demokratske stranke, kar je izjavil že lanski strankin kongres, da mora notranja politika demokratske stranke biti taka, da se vidovdanska ustava izvede do konca. Zato se stranka izjavlja proti vsakemu poskusu, ki meri na to, da se ta ustava revidira ter na zakonu kaj menja poprej, predno se uporablja, da se more tako v življenju videti vrednost ustavnih določb. V tem smislu sme demokratska stranka sodelovati z vsako stranko, ki v tem pogledu zavzema isto stališče.

3. Glavni odbor ugotavlja, da je demokratska stranka odločena, potrditi popolno edinstvo stranke, ker je to v interesu države.

Ko je bila ta resolucija prebrana, se je dvignil Davidovičev pristaš Pečić ter izjavil, da so v tej resoluciji nekateri odstavki podvrženi in popačeni tako, da resolucija ne odgovarja tekstu, ki je bil izdelan v ožjem odboru. Posebno je podvržena 2. točka resolucije, ki je vzeta iz resolucij lanskega strankinega kongresa. Na to konstatcijo je nastal v dvorani velik vihar.

Nato se je oglasil k besedi sam Ljuba Davidović, ki je med splošno pozornostjo kratko izjavil:

»Gospodje! Včeraj in danes so mi bile predložene resolucije. Toda v tej resoluciji ni nič tega, kar je bilo v prejšnjih resolucijah. Zato ne morem pristati na predloženo sedanjo resolucijo. Zahtevam rok do jutri, da morem vse potrebno ukreniti ali pa predložiti drugo resolucijo.«

Te Davidovičeve besede so vzbudile velikansko senzacijo, ker od Davidoviča ni nihče pričakoval take odločnosti v nastopu. Iz tega odločnega nastopa Davidoviča se sklepa, da njegova grupa ne bo pristala na nobeno kompromisno resolucijo. Seja je bila zaključena z viharimi protesti proti Pribičeviću. Jutri se bo vršila nova seja.

Po današnjem razpoloženju soditi, je zaključeno, da bi prišlo do kompromisa, posebno, ker je podvrženi tekst v predloženi resoluciji nasprotstvo še povečal.

Takoj po seji glavnega odbora so se sestali pristaši Davidovičeve skupine na skupno konferenco, ki še traja. Razkol v demokratski stranki je skoro neizogiben.

Demagoški nastop Mermolje proti uradnikom.

Belgrad, 11. okt. (Izv.) Na današnji seji pododbora za uradniški zakon se je razpravljalo o poglavju, ki govori o penzijah. Ti členi so bili sprejeti spremeni. Posl. Sušnik (Jugsl. klub) je predla-

gal nov član, po katerem bi naj prejele penzijo vdove onih uradnikov, ki so umrli v vojni ali pa še niso proglašeni mrtvim. Tu se je dogodila nelepa scena. V imenu poslanecv SKS je nastopil Mermolja in protestiral, da bi država plačevala toliko družinam umrlih uradnikov, češ, kje naj se dobi toliko denarja. Zato naj se briga ministrstvo za socialno politiko, ne sme se pa dovoliti, da bi bil tak predlog sprejet v zakonu. Ta izjava je izzvala veliko razburjenje. Radi tega je Mermolja izjavil, da se bo odstranil od seje, pa se je končno zadovoljil s tem, da se v zapisniku zabeleži njegov protest proti družinam umrlih uradnikov in proti uradniškim penzijam sploh.

VAŽNA SEJA FINANČNEGA ODBORA.

Belgrad, 11. oktobra. (Izv.) V ponedeljek 18. t. m. ob 10. dopoldne bo seja finančnega odbora, na kateri se bo razpravljalo o odobrenih kreditih zunanjega državnega posojila iz leta 1922. sedemodstotnega investicijskega posojila.

ZAPRISEGA DRŽ. SVETNIKOV.

Belgrad, 11. okt. (Izv.) Danes ob 10. uri se je vršila seja državnega sveta, ki ji je predsedoval dr. Marković. Imel je govor, v katerem je razpravljal o zgodovini državnega sveta v Srbiji. Potem so bili državni svetniki, 30 po številu, zapriseženi. Pet je katolikov, ki jih je zaprisegel belgrajski župnik Wagner. Jutri bo seja državnega svetnika, na kateri se bodo razdelili na šest sekcij.

DR. RIBAČ ČLAN KONKORDATNE KOMISIJE.

Belgrad, 11. okt. (Izv.) Minister in poslanik dr. Ribač je imenovan za člana komisije za izdelavo konkordata z Vatikanom.

Konec avtonomije v Julijski Krajini.

Rim, 11. okt. (Izv.) Ministrski svet je kljub ugovorom ministrov ljudske stranke sklenil, da se takoj ukine Centralni urad za nove pokrajine in generalna civilna komisariata v Tridentu in Trstu. Namesto tega se imenujeta za Trst in Trident prefekta, podrejena notranjemu ministru. To se je zgodilo na pritisk fašistov, ki groze s pohodom na Rim.

ITALIJANSKI OZIRI NA NEMCE.

Inmost, 11. oktobra. (Izvirno) »Innsbrucker Nachrichten« poročajo, da je ministrski svet sklenil, da se uvede preiskava proti onim policijskim organom, ki svoje dolžnosti ob vpadu fašistov niso vršili. Ministrski svet je sklenil poslati v Bocen generala varnostnih čet.

Inmost, 11. okt. (Izv.) Kakor poročajo »Innsbrucker Nachrichten« so nemški deželni odborniki tridentskega deželnega odbora poslali predsedniku deželnega odbora dr. Concilu zahvalno brzojavko, v kateri se zahvaljujejo za njegov nastop proti fašistom ter za obrambo avtonomije dežele. Izražajo upanje, da bo skupni boj za opravičene zahteve po avtonomiji uspešen.

Program češkoslovaške vlade.

Praga, 11. okt. (Izv.) Na prvi seji češkoslovaškega parlamenta bo ministrski predsednik Švehla podal program nove vlade, ki vsebuje med drugim izenačenje poljedelstva z industrijo, znižanje nekaterih davkov in ureditev jezikovnega vprašanja.

Fran Bonač:

Sv. Gora.

»Jaz pa sem stala na gori, kakor poprej.«

Po krvavi judenburški žaloigri v maju leta 1917. so tavalili mnogi slovenski fantje kot izgubljena čreda po zgornjestažerskih gozdovih naokrog in posamič tudi umirali od izstrelkov mažarskih pušk. Mnogo nedolžne krvi se je tedaj prelilo in nihče ne ve, koliko žrtev našega rodu leži v tistih zelenih Rošeggerjevih šumah in marsikako mlado srce poroma ob tihih večerih »gor na Ober-Štajersko«, kjer leži veli rožmarinov cvet. Pa so prinesli nek majev večer sanitejci v Knittelfeldsko vojno bolnico takega 19 letnega fantiča in v glavi mu je tičal smrtonosni strel. Prelepo je opravil svoje poslednje verske dolžnosti in se pripravljal, da nastopi zadnji marš v brezbrežno daljavo. Ležal je nepremično ubogi slovenski otrok, kakor nekoč nedolžni Abel in smrtne sence so nalik črnemu pajčolanu, objemale njegov duh; zavest ga je bila zapustila in mu lajšala težki boj. Toda ne, še za spoznanje je odprl krotke, mile oči našega rodu in bolestni vzdih: »K mamici bi rad na Dolenjsko,« se je izvil, kot zadnji trepetajoči soj zahajajočega solca raz njegovih ustnic in že se mu je duša javljala pri končnem raportu Najvišjega Gospoda.

Ali se vam ne zdi, kakor da je ta poslednji klic slovenskega fanta: »K mamici bi rad ovekovečen in z neizbrisanimi črkami za-

JAVORINA — ČESKA.

Praga, 11. oktobra. (Izvirno) Kakor poročajo »Nar. Listy« je vprašanje Javorine za Češkoslovaško ugodno rešeno.

PILSUDSKI ODLIKOVAN OD MASARYKA.

Praga, 11. okt. (Izv.) Poljski predsednik Pilsudski je bil odlikovan s češkoslovaškim vojnim križcem. Pilsudski je ob tej priliki poslal Masaryku brzojavko, v kateri se mu za podeljeno vojaško odlikovanje srčno zahvaljuje in ga zagotavlja odkritosrčnega prijateljstva do češkoslovaške republike.

DR. VOŠNJAK PONESREČIL.

Praga, 11. okt. (Izv.) Jugoslovanski poslanik dr. Vošnjak se je na lovu pri Pardubicah ponesrečil. Njegov konj je v najhujšem diru zadel ob drevo, pri čemer je bil dr. Vošnjak ranjen. Poškodba ni nevarna.

MEDNARODNA RAZSTAVA ČASOPISOV.

Praga, 11. okt. (Izv.) Od 12. do 14. decembra bo v Pragi mednarodna razstava časopisov. Doslej je razstaven odbor prejel že 20.000 odgovorov s priloženimi časopisi.

MASARYK BO PREDAVAL.

Praga, 11. okt. (Izv.) Predsednik republike dr. Masaryk bo kot častni doktor praške univerze v zimskem semestru imel na univerzi nekaj predavanj.

POTEK RUDARSKE STAVKE V MOR. OSTROVI.

Mor. Ostrova, 11. okt. (Izv.) Ministrstvo za javna dela je za četrtek, 12. t. m. povabilo zastopnike podjetnikov in delavcev v Prago, kjer se bo vršila konferenca, na kateri se bo skušal doseči sporazum. Povabljeni so tudi poslanci, ki zastopajo rudarska okrožja.

Moravska Ostrova, 11. okt. (Izv.) Danes se je vršila konferenca obratnih svetov. Sklenili so, da se sme bolnicam in podobnim zavodom dobaviti premog. Tudi v elektrarnah, ki dajejo občinam in dobrodelnim napravam razsvetljavo, se sme delati.

Sporazum v Mudaniji.

Carigrad, 11. okt. (Izv.) Sporazum v Mudaniji je bil včeraj podpisan. Sporazum vsebuje določilo, da morajo Grki v 14 dneh izprazniti Tracijo. Izmet paša je obljubil, da bo o tem takoj obvestil angorsko vlado. Grški zastopniki so izjavili, da bodo poročali svoji vladi in so prosili, da se rok za izpraznitev Tracije podaljša. Grki so pripravljeni, da se umaknejo na mejo iz leta 1914 ob Marici. Popustljivost grških delegatov je na vse napravila najugodnejši utis.

London, 11. oktobra. (Izvirno) Iz Carigrada poročajo, da se Grki branijo podpisati protokol konference v Mudaniji. — Turško orožništvo, ki naj skrbi za red v Traciji, ima znašati 8000 mož. Zvezne čete napravijo na zapadnem bregu Marice kordon.

Sultan odstopil.

Carigrad, 11. okt. (Izv.) Sultan se je odpovedal prestolu. Velika narodna skupščina je njegov odstop soglasno sprejela in sklenila, da so vse odredbe, navedbe in ukrepi, ki jih je izdal sultan oziroma njegova vlada, odkar obstoji angorska vlada, neveljavni in ničevi.

pisan po gorah, strminah in planinah, kjer koli biva naš rod? Ali se vam ne zdi, da trepeče ta klic vsigdar in povsod na naših ustnicah, da ga pojo naši zvonovi in naše deve, da cela naša zgodovina in umetnost diha te besede, da brez tega klica sploh ne bi bilo obstanka tako malemu, zaničevanemu, stoletja kruto prizadetemu rodu? Poglejte svetišča Marijina po gorah Slovenije! Saxa loquuntur. Kamenite, čudovite stavbe nam to pričajo. Vojna pošast je silovito udarila v te kamne Mariji posvečene;

zidovi posuti, Brezbožniki, ah, so razdrli jih kruti, A meni kaj tožnost objema srce, Ko cerkve spominjam se vrhu gore, Naj solza v oko mi prihaja?

(Gregorčič.)

Na Sveto Goro nas je vodil korak pred nekaj dnevi. Lilo je kakor iz škafe, toda neustrašeno so stopale članice vrle Marijine Družbe iz Trsta in kjer je red kratkim bobnel besneči zapiralni ogenj, tam so polnile ozračje angeljske melodije prelepih Marijinih pesmi; tam kjer so se tuleč lovile, zajedale, sikale in treskale grozne granate, so se dvigale sedaj vroče pronoje iz pobožnih src za domovino, rod in altar. Tupatam so prenehale težke deževne kaplje in tedaj so se po svetogorskih pobožjih, kotlinah in skalnicah in vse okoli od St. Mavra preko Valentina do Gabrijele in Grgarja pojavljale pošastne meglene koprene in zdelo se je to kakor da zavzemajo

Razgovor s Stambolijskim.

Praga, 11. okt. (Izv.) »Venkov« objavlja razgovor s bolgarskim ministrskim predsednikom Stambolijskim, ki se je na svojem potovanju ustavil v Pragi. Stambolijski je o položaju v Orientu izjavil, da Bolgarija zahteva svobodo morskih ožin. Bolgarija je že napravila potrebne korake, da se uveljavijo njene zahteve na orientalski konferenci. Stambolijski upa, da se bo to zgodilo. O odnosih z Jugoslavijo je Stambolijski izjavil, da so dobri, vendar ne taki, kakor bi zahteval sedanji položaj. Upa pa, da se bodo odnosi med Jugoslavijo in Bolgarijo v najkrajšem času zboljšali.

Zaupnica dr. Seipelu.

Dunaj, 11. okt. (Izv.) V odseku za zunanje zadeve je danes poročal zvezni kancler dr. Seipel o sklepih konference v Ženevi ter je prosil odsek, naj pospeši svoje delo, da bodo protokoli čimprej odobreni od avstr. parlamenta. Če vsa dela do 21. dec. ne bodo gotova, zadene avstrijski parlament odgovornost, ako bi vsa v Ženevi sklenjena akcija ostala brezuspešna. Odsek je z vsemi proti glasovom soc. demokratov sklenil izreči kanclerju dr. Seipelu kakor tudi celi vladi zahvalo za trud in prizadevanja pri pogajanjih v Ženevi ter je njegovo poročilo vzel odobruje na znanje. Predlog soc. demokratov, ki je vseboval najostrejšo nezaupnico zveznemu kanclerju dr. Seipelu je bil odklonjen.

Napoved vladne krize v Angliji.

London, 11. oktobra. (Izvirno) »Daily Chronicle« poroča danes, da so nove volitve v angleški parlament še pred Božičem neizogibne.

ARETACIJA GRŠKEGA GENERALA.

London, 11. oktobra. (Izvirno) Iz Atene se poroča, da je general Hadjenestis aretiran.

Politične novice.

Političen shod se je vršil preteklo nedeljo na Robu. Bivša postojanka Pucija, ki je poslanca SLS pred poldrugim letom hotela linčati, je pokazala docela drugo lice. V dvorani izobraževalnega društva je ob obilni udeležbi moštva poslanec Škulj risal sedanji politični položaj in delo Jugoslovanskega kluba. Govor je spremljalo glasno odobravanje zborovalcev. — Brez ugovora je bila sprejeta soglasno zaupnica Jugoslovanskemu klubu. Bili so navzoči tudi bivši samostojneži, ki so pa danes docela drugega naziranja. Po shodu so stopali moške k poslancu in izjavljali, da so spoznali, kam vodi politika SKS, češ, pred volitvami je Pucelj obetal delitev graščine (Auersperg), zdaj pa sam graščine kupuje. Kazali so svoje razočaranje nad SKS in odobravalno politiko Ljudske stranke.

»Jutro« in kupčije. Vsa javnost ve, na kakšnih kapitalih da je zgrajeno »Jutro« in odkod dohajajo neizčrpni viri demokratov. Vsa gospodarska politika sedanje vlade sloni na koncesijah, ki jih dobivajo posamezna velepodjetja in veleizvozniki. Po 14 dni in še dalje leže na carinarnicah ogromne množine že davno plačanega blaga, ki ga pod nobenim pogojem ni mogoče dobiti. Pač pa morajo lastniki za to neprosto voljno čakanje plačevati še ogromne vsote ležarine. Zakaj vse to? Samo na ljubo par veleindustrijcem, da morejo odirati, ker nimajo konkurence. Stavimo glavo, da bo čez nekaj dni carina

na gotove predmete zopet zvišana, tisti veleindustrijci pa, ki se solajo v demokratski milosti in se za to dobroto izkazajo tudi hvaležne, se bodo pa zadovoljno smejali in se navduševali za »državotvorno« stranko. Ko je bila na vladi parlamentarna zajednica, je snovala osrednjo za drugo, ki naj bi bila na korist zadružništva in splošnosti, kakor tudi države, prevzela izvoz. Demokratsko-socialistična vlada je to organizacijo, še predno je stopila v delovanje, takoj uničila. Izvoznikarska politika je privilegij demokratov. Kaj bi se kdo še čudil, da se celo minister za »socialno politiko« razgovarja z veleizvozniki, kako bi oni prispevali za »pobijanje draginje«? Pri vsem tem se mora vsakdo čuditi »Jutrovi« drznosti, ki, strahu za razne Praprotnikove milijonske kupčije lomi kopje za sedanji znotraj in zunaj države kompromitirani režim s sledečim stavkom: »Nasprotniki demokratičnega pristaja razkola in oslavljenja ter pomagači valutnih spekulantov in izvoznikarjev so za padec sedanje vlade in za veliki kaos, v katerem bi oni prišli na svojo račun, vse drugo (pravilno demokratsko korupcijo) pa naj vrag vzame.«

Apel vojvodinskih Nemcev na Stojana Protiča. Z ozirom na Protičevo kritiko v »Radikalu« o sestavi volivnih imenikov v Vojvodini poziva novosadski »D. Volksblatt« Protiča, naj stori še korak dalje in v skupščini zahteva, da se volivne liste v smislu ustave in mirovnih pogodb revidirajo.

O naši oficijelni politiki napram Bolgariji prinaša »Slovenski Narod« uvaževanja vreden članek. Izvaja, da velesile ne bodo motile Turčije v Evropi, da si zagotovijo svoj položaj v kolonijah. Rusija tudi ne bo delala Turčiji preglavic, ampak bo širila dalje boljševisko propagando med muslimani na celim svetu. Vsled tega bo tudi Bolgarija prisiljena s Turčijo računati in se tesno nanjo nasloniti. Tako utegne biti naša država na Balkanu izolirana, ker Romunija itak s srcem ni z nami, Grčija pa tudi ne bo pozabila, da ji nismo ponudili nobene moči. Zato »bi bil skrajni čas, da izpremenimo svojo zakrknjenost napram Bolgariji z miroljubno politiko in ji podamo roko takrat, ko je ona najbolj potrebna podpore... Naša zunanja politika bi lahko pogledala preko plota, pa bi prišla do spoznanja, da zavisi naša bodočnost predvsem od položaja na Balkanu in da mi Jugoslovenci moramo iskati naslon pri južnih Slovenih.« — Kdaj smo mi že davno izrekli enake misli nas je »Slovenski Narod« napadel, češ, da smo proti državi, da hujskamo zoper Srbo in da iščemo opore pri »vekovitih« sovražnikih Jugoslavije...

Centralizem v Julijski Krajini? — Tržaški listi poročajo iz Rima, da namestnik italijanske vlade z enim samim udarcem preseka vozel, ki ga predstavlja vprašanje upravne ureditve novih pokrajin. Centralni urad za nove pokrajine se s koncem tek. leta ukine in njegovi posli porazdele pristojnim ministrstvom. Julijska Krajina se razdeli v dve provinci: Istra s Trstom s prefekturo v Trstu in Gorisko s koroškimi in kranjskimi ozemljem s prefekturo v Gorici. Namesto sedanjih glavarstev se ustanove podprefektore znatno večjim področjem, tako da bodo v vsaki provinci samo 3 ali 4 podprefektore. Gotovo je, da bodo podprefektore Pulju, Poreču, Pazinu ali Opatiji, Trzinu, Postojni in Trbižu. Italijanski provincijali in občinski zakon se z neznatnimi prilagoditvami raztegneta tudi na nove pokrajine. Šolska uprava se popolnoma loči od politične ter se ustanovi v Trstu in Go-

Po skalah tam plazi se pisani gad, in potnika groza obhaja, ko vidi strupenega zmaja.

(Gregorčič.)

Ko so pevajoč prihajale članice Marijine v cerkvico, sta že poznavala dva zvona (težka skupno 5 centov), napravljena iz ostankov razbitih prejšnjih, ki so jih našli med razvalinami. Toda kaj? Še več! Ko to pišemo, pozivajo že novi prekrasni zvonovi (4 in sicer po 43 centov in 30 kg, 32, 20 in 13 centov), ki jih je poklonila ital. reparacijska komisija Livarna Broilli v Udine, ki jih je vtila, pa je še velikodušno odpustila 16.000 lir pri na pravi zvonov. To so zaigrala srca bridko preizkušene ljudstva primorskega, ko se je nji Kraljica begunka vračala 2. okt. t. l. med pritrkavanjem novih zvonov, pokanjem možnarjev in veselimi utripi sladkega upanja in pričakovanja nazaj v svetogorski raj. Carevala bo sicer tudi tam gori še nekaj let ko begunka v časni cerkvici, dokler ne zavladava ravno tam, kjer se je nahajala prej. Ko smo vprašali velezaslužnega p. gvardijana, kedo misli on, da bo stala zopet veličastna bazilika, nam je sicer malo optimistično, vendar poln svetega navdušenja odgovoril: v 3 ali 4 letih. In zares, čudili smo se podjetnosti, pridnosti, neustrašnosti sinov sv. Frančiška ki gori kopljejo, čistijo, prevažajo, razstreljujejo, zidajo, da je veselje.

(Konec prih.)

rici kraljeva urada za nauke; dosedanj kraljni in okrajni šolski sveti se odpravijo. — Zader se po vsej priliki uredi kot podprefektura v odvisnosti tržaške prefektur. — Italijanski poslanci iz Julijske Krajine so imeli zaradi tega vprašanja svoj setanek v Rimu in sklenili, da te vladine namere ne bodo ne pospeševali ne se ji upirali. — Tako delata fašizem in vlada drug drugemu v roke.

— **Izjemno stanje v Albaniji odpravljeno.** Ker vlada po celi deželi popolni mir in red, je albanska vlada odpravila izjemno stanje, ki je bilo proglašeno od marca t. l. dalje vsled puča, zanetnega od Italije.

Dnevne novice.

— **Poslancem Jugoslovanskega kluba.** Predsedstvo Pokrajinske uprave je poslalo tajništvu SLS v Ljubljani obvestilo, da pozivlja predsednik Narodne skupščine vse gg. narodne poslance, da bodo gotovo v Belgradu pri zasedanju skupščine dne 17. oktobra t. l.

— **Za Primorje.** Ministrstvo za socialno politiko zbira podatke o škodi, ki so jo pretrpeli naši državljani v vojnem času, na ozemlju, ki je po rapalski pogodbi pripadlo Italiji, kakor tudi o škodi, ki je bila povzročena našim državljanom na ozemlju, ki ga je zasedla Italija, po političnih represalijah (nasilstvu). Vsi, ki niso še prijavili svoje škode, naj store to natančno in vestno najkasneje do 15. okt. 1922 in sicer potom pokrajinskih uprav, v Srbiji in Črni gori pa direktno pri ministrstvu za socialno politiko. Prijave morajo biti sodnijsko, ali pa po od prih lastno-ročno podpisanih izjavah potrjene. K izjavam morajo biti priloženi tudi dokazni podatki in dokumenti, n. pr. domovnica, krstni list itd.

— **Državno podporo za cerkev na Lesnembrdu** je izposloval poslanec Jugoslovanskega kluba Ivan Stanovnik. — Na Lesnembrdu je namreč strela nedavno popolnoma porušila zvonik, ki se sedaj na novo gradi. Na intervencijo poslanca Stanovnika je notrani minister nakazal cerkvenemu predstojništvu na Lesnembrdu 32.000 K podpore.

— **Naklo.** Na škofov poziv je Marijina družba v Naklem nabrala izredno veliko množino živil za dijaško menzo. Posebna zasluga gre v tem oziru č. g. župniku in č. g. kaplanu, ki sta pozvala verno ljudstvo k sodelovanju v tej akciji — in ljudem, ki so se pozivu omenjenih dveh gospodov v taki meri odzvali. Naj bi isto storili tudi drugod č. g. dušni pastirji — in če se bo to zgodilo, bo cela zadeva rešena. Katol. visokošolci bodo v miru in brez visokih izdatkov nadaljevali svoje študije. Zato: posnemajte! Svoji za svoje!

— **Na znanje:** Pravkar je izšel četrti zvezek dr. Mih. Opekovičevih govorov z naslovom: **Začetek in konec.** Petnajst govorov o življenju našega življenja. — Knjiga obsega 10 tiskanih pol in stane v prodajni 14 Din, po pošti — denar naprej — 15 Din, po povzetju 18 Din. — Prodajalna KTD H. Ničman v Ljubljani, Kopitarjeva ulica.

— **V obrambo zakona o delavskem zavarovanju.** Ker so gospodarski krogi na svojih konferencah koncem minolega meseca sklenili resolucije, ki so naperjene proti zakonu o delavskem zavarovanju, se je med jugoslovanskim delavstvom začela obsežna obrambna akcija. Delavstvo je na množestvenih zborovanjih sklenilo, da vzprizori generalni štrajk, kakor hitro bi se poizkusil atentat na delavsko varstveno zakonodajo. V tiru so priprave za generalni štrajk. Tako poroča »Zagr. Tagblatt«.

— **Smrtna kosa.** Na Studencu pri D. M. v Polju je umrl 10. t. m. 19letni mladenci Ivan Končar, elektromonter. Pogreb bo danes, 12. t. m. ob 4. uri popoldne. Pokopnik je bil vedno zvest član Orla in drugih naših organizacij. N. v m. p.

— **Nered na železnici.** Dne 5. oktobra 1922 smo se peljali z vlakom, ki privozi ob 16. uri v Kranj iz Ljubljane proti Jesenicam. V Kranju je zastopila soproga orožnika Z. iz C. ter izločila svojo boro prtljago in čakala voznika, da ji pomaga prenesti na voz. Prtljaga je obstojala iz enega mernika pšenice in ene pletene steklenice 16 litrov vina, kar ji je podaril oče njenega moža, da s tem pokaže svoje dobro očetovsko srce in svojemu sinu v sedanjem težkem času nekoliko pomaga. Dasi potnica tudi prej v vlak prtljage ni prikrivala, jo je neki vinjen železniški sprevidnik zapazil šele v Kranju ter se z jezo zaletel v steklenico in v enomer dopovedoval, »da se baba iz njega ne bodo frise pokale, »takole fliško šnopsa ima seboj, pa mi ne pove« ter je steklenico dvakrat sunil po tleh, da jo je enkrat potica sama, enkrat pa njen voznik ujel, da je ni ubil. Na prošnjo potnice, kaj želi, so ji ni povedalo in šele vlakovodja, kateri je bil poklican, se posredoval in povedal, da je treba plačati 8 Din kazni radi prevelike prtljage. Plačala mu je 10 Din-bankovcem — in čudno — sprevidnik je bil v takem položaju, da ni bil sposoben spiti potrdila in tudi 2 Din ni stranki vrnil. Cemu tako postopanje s potniki? Če je potnica res imela preveliko prtljago, bi pa naj kak trezen železniški uradnik zahteval predpisano plačilo in ni bilo na

meštu, da je bila potnica javno zmerjana z »babco«. Iz vlaka pa so se slišale opazke: »Saj boste le vi kaznovani, ker ste pijanili«.

— **Zahvala.** Podpisani se najtopleje zahvaljujemo p. n. občinstvu, ki je o priliki prireditve, dne 30. septembra v Novem mestu, na katerikoli način prispevalo ter s tem pripomoglo k tako dobremu uspehu. — Novomeški visokošolci.

— **Tiskarski škrat** nam je včeraj vtihotapil dve veliki napaki: V naslovu poročila Organizacije kat. mladine v Italiji (ne v Istri) in v poročilu o koncertu »Ljubljane«, kjer je govor o hromatičnih postopih (ne nastopih).

— **Ponesrečen reparski napad na vlak.** Dne 8. t. m. so roparji pri Ravnem v Hercegovini pokusili napasti in oropati poštni vlak, ki je vozil večjo pošljinat denarja. Orožništvo je pa bilo pravočasno obveščeno in je napad preprečilo.

— **Zastrupljenje z gobami.** V Murski Soboti sta se zastrupili z gobami dve družini. Na srečo je prišel pravočasno zdravnik, ki je rešil vse zastrupljence.

— **Po nesreči se je obstrčil dinar Jožef Mikula iz Andrejevcev v Prekmurju,** ko je ob trgatvi po starem običaju streljal. Prepeljali so ga v bolnišnico.

— **Wrangel v Splitu.** Te dni se je mudil v Splitu general Wrangel; iz Splita je odpotoval v Bakar.

Povodenj.

Iz Selške doline. Prejeli smo še naslednje poročilo: V noči od petka na soboto zvečer so ob silnem nallivu narasli pritoki Sore. V obeh Smolevah so pota popolnoma končana; eno biho je odneslo, 4 zelo poškodovano. Sora je odnesla štiri večje mostove; mostovi na stranskih potokih so bili skoro vsi po vodi. Najhujše je bilo v Seleh: usadi od vseh bregov; vaška pot skoro popolnoma razdrta, glina nanešena po hišah, hlevih in kleteh. Na več krajih so komaj rešili živino. Z malo izjemami so vel hlevi posestniki hudo prizadeti. Kaj takega najstarejši ljudje ne pomnijo. Na glavno cesto v Seleh je hudournik nanesel veliko blata in dreves. — Čudimo se cestni upravi, da nič ne preskrbi, da bi se spravilo s ceste. Strogo hočejo zahtevati od vaščanov, da bi cesto oprostili, ko imajo povod doma s popravami toliko dela. V prejšnjih časih je vojaštvo prišlo pomagat v taki veliki sili. Upravičeno so ogorčeni ljudje, da bi danes ne mogli priti na pomoč, ko je vojaška oblast toliko žrtvovala za sokolsko prireditev v Ljubljani, in za take velike ljudske stiske, da bi ne imela ničesar na razpologo! — Škoda je milijonska.

Iz našega kota za Sv. Jožtom. Takega večera kakršen je bil v petek 8. oktobra t. l., pa ne pomnijo niti najstarejši ljudje v kraju. Trekalo je in grmelo, dež je bil, kakor iz škafa, da smo mislili, da bo vsega konec. Potok Besnica, ki je sicer neznan in miren, je zrogovlil in planil čez polje in travnike in kar ni poplavlil in zasul, je pa raztrgal, da je pokazal zvestobo svojemu »bénemuc« imenu. Voda je prišla tudi v hleve, bredli so jo do pasu, da so mogli rešiti živino. Strah in groza je obdajala tudi take, ki so mislili, da je povodenj v našem kotu nemogoča. Vseled može so nastali po raznih krajih usadi, pota so raztrgane, njive poškodovane. Škoda je nepopisna. Največ so pa trpeli mlinarji, zlasti oni v Spodnji Benici, kateremu je voda spodkopala hišo in odnesla mnogo hlovov, kar cenijo nad stotisoč kron. Enako se je splašil in razdivjal tudi naš obmejni potok Nemiljščica, ki je posestniku Jerali pomiril svojo pot naravnost čez njive in mu podsl še neizkopani krompir, odnesel mnogo hlovov, povzročil nepopisno škodo ter mu ogrozil njegovo bitnost.

Gospodarstvo.

g Amerikanska moka in drugo. Današnji »Slov. Narod« sporoča, da se dobi amerikanska moka v Ljubljani po 23 kron za kg. Mi pa mislimo in kakor se nam tudi zagotavlja od večakov, da je domača moka mnogo boljše in redilna, na katero kakovost se vsak lahko zanese. Tudi se govori, da stranke niso posebno zadovoljne z uvoženo moko in da kruh, posebno iz slabojših vrst, greni. Ker so tudi drugi trgovci, kateri ravno niso odvisni od »milosti belgrajske gospode« glede dovoljenja uvoza, ceno domači moki znižali na 23 kron pri kg, mislimo, da obistnovo stori mnogo bolje, da sega po domači moki ter s tem podpira lastnega proizvajalca. — V hrvatskih časopisih bomo danes, da se prodaja v Zagrebu od t. »Opakrba« d. d. Zagreb, amerikanska mast do največje količine 5 kg in to le državnim uradnikom in delavcem. Nam pa je vsem znano, da se dobiva v Ljubljani in se je že dobila pred mesecem dni n. pr. pri Gospodarski zvezi amerikanska mast v poljubni množini in po nižjih cenah. — Pripomnimo tudi, da sporoča belgrajska tovarna sladkorja, da oddaja sladkor le direktno konsumentom, korporacijam itd. i. s. kocke po 72 kron, kristal po 64 kron. Ker je pa pri trgovcih dobiti sladkor po 70 kron. oziroma kristal po 60 kron, je povsem umljivo, da ta tovarna še daleko išče preveč za sluzka, in ne razumemo, kako bi mogli trgovci s sladkorjem veriti, ako istega prodajajo ceneje kot tovarna sama.

g Češki krompir. Kakor se nam poroča, namerava neka ljubljanska organizacija uvoziti večjo količino češkega krompirja, kateri bo stal circa 3 krone postavljen na ljubljanski trg.

g Francoski krompir v Sloveniji. Zadnji čas kroži po slovenskih časnikih oglas tvrdko I. Lavrič & Comp., 1, Rue de la pierre large, Strasbourg, v kateri ponuja francoski krompir po 21 frankov za 100 kg, franko Jesenice. To odgovorja po današnjem kurzu 4 krone 20 vin. za 1 kg. Neverjetno je, da je v Sloveniji, ki je tako bogata krompirja,

da ga je vedno v stotinah vagonov izvažala v Italijo, Francijo in drugam, zdaj ceno nad 60% višja od francoskega krompirja! To je tembolj čudno, ker so tam pridelovalni stroški vsled visoke valute veliko večji kot v Sloveniji. Upamo, da bo prvi uvoz francoskega krompirja takoj povzročil padanje cen, kar bi bilo zelo želeli. — Kakor vemo, je tvrdka I. Lavrič & Comp., Strasbourg, letošnjo pomlad izvozila iz Slovenije na Francosko ca. 100 vagonov krompirja. Krompir, ki ga ponuja, je potemtakem najbrže slovenskega izvora. Odgojen z delavci, ki so plačani v frankih, pridelan od kmeti, ki živijo v francoski valuti in ki plačuje davke v frankih in vključ vsemu temu ter vključ visokim transportnim stroškom iz Slovenije v Francijo in iz Francije zopet v Slovenijo, je francoski krompir cenejši kot naš domači pridelek. (4287)

g Sadna razstava v Celju 21. do 24. oktobra t. l. Še enkrat opozarjamo vse sadjarske kroge na to prireditev, ki obeta lep uspeh za razvoj sadjarstva samega in tudi za trgovino s sadjem. Za pri-glaševanje je še čas do 16. t. m. Pri-glašeno blago mora biti v Celju najkasneje do 18. t. m. zvečer. — Razstavni odbor za sadno pokrajinsko razstavo v Celju.

g Sadne cene na Štajerskem. V mariborsko okolico je prišlo te dni več čeških velekupcev za sadje. Za namizna jabolka ponujajo 5-6 kron za kilogram. Češnje so se pretekli teden plačevale po 5 kron, sadje za kuhanje pa po 3 krone kilogram.

g Stanje papirnatega denarja v Jugoslaviji. Po izkazu Narodne banke z dne 30. sept. 1922 je bilo za 5.231.882.025 Din v prometu. Od zadnjega izkaza se je stanje papirnatega denarja pomnožilo za 35 milijonov dinarjev.

g Produktna borza v Belgradu. S 15. okt. prične poslovanje v Belgradu produktna borza.

g Novi bankovci po 100 in 1000 dinarjev. — Narodna banka je prejela od Bank Note Company klišeje za natisk 100 in 1000 dinarskih novčanic.

BORZA.

Zagreb, 11. oktobra. Devize: Pešta 240-270, Berlin 215-245, Italija 270-274, London 276.50-281.50, Newyork 62.50-63.50, Pariz 4.78½-4.83½, Praga 223.50-226.50, Dunaj 8.50-9, Curih 11.80-11.90, Brüssel 4.50-4.55, Amsterdam 24.44-24.56. — Valute: marka 2.37½-2.67.50, lira 2.66-2.70, dolar 61.50-62.50, belg. frank 4.48, čsl. K 2.20-2.23.50, n. a. K 8.50-9.10, lej 40-41, poljske marke 0.70-0.77½.

Curih, 11. oktobra. Pešta 0.21, Berlin 0.19½, Italija 22.80, London 23.69, Newyork 535, Pariz 40.40, Praga 18.35, Dunaj 0.00½, Bukarešta 3.42, Sofija 3.45, Zagreb 2.03½, Varšava 0.05½, Holandska 20.70. — Nem. avstr. krona 0.00½.

Dunaj, 11. oktobra. Pešta 18.70, Berlin 27.60, Italija 31.36, London 32.66, Newyork 73.725, Pariz 55.64, Praga 25.47, Curih 13.785, Sofija 46.850, Belgrad 11.19, Zagreb 27.75, Varšava 7.20, Amsterdam 28.670.

Ljubljanske novice.

Ij Najvažnejši občinski program. Sedaj pred volitvami bodo po starem običaju vse stranke podale v javnosti svoje programatične izjave glede občinske politike in gospodarstva. Na dnevnem redu bo vprašanje mestnih financ, preskrba revežev, stanovanjska mizerija, elektrika, vodovod in tisoč drugih reči, ki so važne za vsakega ljubljanskega občana, demokrata, starina itd. Človek bi saj mislil, da so te in take reči za ljudstvo najbolj važne. Toda ne! »Slov. Narod« naglašja, da je za njegove starine in ž njimi zvezano NSS najvažnejše, »da rešijo izpod klerikalnega vpliva napredno Ljubljano.« »Protiklerikalna« gonja je tej stari gospodi več ko skrb za raztrgane in lačne Ljubljančane, več jim je pobijanje »klerikalnega zmaja« ko pobijanje draginje, v napadanju »klerikalcev« so ti gospodje bolj doma ko v zidanjih stanovanjskih hiš. Za vsako ljudstvu koristno socialno ali gospodarsko napravo v občini je treba imeti nekaj srca, socialnega čuta in požrtvovalnosti za reveža. Za protiklerikalni boj vsega tega ni treba, ker zadostuje kup fraz, s katerimi se pitajo tisti reveži, ki na to uho še kaj slišijo. Pa takih revežev je v Ljubljani vedno manj. Zato so gospodje starini prišli na to »idejo«, ki je zelo stara, celo starejša ko oni sami, nekoliko prepozno. To bodo spoznali 3. decembra starini ter njihovi zavezniki NSSarji v enaki meri kakor obojiji aglinejši, čeprav koruptnejši nasprotniki — mladini.

Ij Centralizem in zdravniški stan. Ko se je pred par dnevi raznesla vest, da je premeščen znani ljubljanski kirurg, primarij dr. Stojc iz ljubljanske bolnice v Ptuj, so ljudje ugibali, kako je mogoče, da zapušča svoje mesto zdravnik, ki deluje že 21 let s polnim uspehom v Ljubljani, ki vodi že 12 let, med temi 7 težkih vojnih let, uzorno svoj oddelek, ki si je znal pridobiti v bolnici popolno zaupanje bolnikov, strežništva, zdravniškega naraščaja in pa svojih kolegov v gremiju primarijev. Izvedeli smo pa, da se je odredila premešitev brez najmanjšega dogovora s primarijem dr. Stojcem samim in brez njegove vednosti. Tudi njega samega je zadel nova kakor strela z jasnega; kar pa je najbolj značilno; bil je opozorjen na notico v »Jutru«, kjer je bila njegova premešitev objavljena, predno je sploh vedel, da se kaj plete. Že to edino dejstvo nam dovoljuje pogled daleč za kulise vladnega postopanja pod današnjim režimom. Ker bomo o zadevi govorili še podrobneje, naj zadostuje za danes samo par infor-

mativnih migljajev. Kakor znano, se upirarja na naše zdravništvo s strani režima pravcata politična gonja, ki seveda v mnogih slučajih meri naravnost na gmočno uničenje prizadetih. Vlada zadaja zdravnikom brco za brco in posebno ta slučaj premešitve primarija iz ljubljanske na ptujsko bolnico, bo pač v naši zgodovini — če tudi upoštevamo prejšnje avstrijske čase — popolnoma osamljen. Zavraten način izpeljave tega ukrepa bi bil pa v kulturni državi sploh nemogoč. Najhujše pri celi stvari je pa dejstvo, da je takša premešitev sploh nepostavna. Gre tu namreč za primarija bivših deželnih do-brodelnih zavodov kranjskih, katere je prevzela vlada le v svojo oskrbo, nikakor pa le-ti niso prešli v državno oblast. Zato je prevzela država tudi zdravništvo z istimi obveznostmi, kakor so obstojale poprej med njimi in deželo Kranjsko. O kaki premešitvi v Ptuj torej pod temi pogoji ne more biti niti govora. Kakor smo informirani, bo vložil g. primarij dr. Stojc na merodajnem mestu ugovor proti tej nasilni premešitvi. Radovedni smo le, kako bo odgovorilo zdravništvo na to novo brco s strani sedanjega režima. Do sedaj je vse mirno preneslo.

Ij Prijatelje orlovstva opozarjamo še enkrat na telovadni večer šentpeterskega Orla, ki se vrši v nedeljo, dne 15. oktobra v »Ljudskem Domu«. Začetek točno ob 8. uri. Spored pester. Izročitev darila in diplome šentpeterski mednarodni tekmovalni vrsti v Brnu. Telovadba, deklamacija, govor, godba dravske divizije itd.

Ij Šolna prosveta. Odborova seja danes zvečer ob 8. uri v navadnih prostorih. Prosim polnoštevne udeležbe. — Predsednik.

Ij Krekova prosveta ima prihodnjo nedeljo ob pol 6. uri zvečer sklopično predavanje. K obilni udeležbi vabi odbor.

Ij Inženerski izpit je položil na gozdarski fakulteti v Zagrebu z odliko gosp. Jože Štimec iz Ljubljane.

Ij Gustav Tönnies f. Dne 10. t. m. smo spremlili k večnemu počitku v rodniško grobnico k Sv. Krištofu g. Gustava Tönniesa, prebлага in nepozabnega dobrotnika cerkve sv. Krištofa, kateri je pred dvema letoma podaril v trajen spomin svoje rajne soproge prekrasno sliko majniške Matere božje »Zvezda Danica«, ki je v kras in ponos naše cerkve. Naj počiva v miru blagi pokojnik pod okriljem Marijinem.

Ij Vrtnarsko razstavo prirede ljubljanski trgovski vrtnarji v dneh 21.-25. t. m. v jahalnici na Bleiweisovi cesti. Razstavili bodo dekorativne rastline, cvetlice rezane in v posodah, umetno vezenje in pletenje iz r. Ljubiteljem flore se bo nudila lepa prilika, da si ogledajo najlepšo stvarstvo narave: lepe cvetlice. Pred več kot 80 leti se je vršila v Ljubljani zadnja cvetlična razstava. Dolgo vrsto let je trajala stagnacija v tem oziru. Mlade moči so sedaj na delu, da zopet oljvijo zanimanje za prelepo vrtnarsko panogo. Tej razstavi bodo sledile še druge. Vstopnina znaša 5 Din za osebo, za diake in vojaštvo je določena polovična vstopnina. Zadnji dan razstave je določen za šolsko mladino, ki se udeležijo korporativno v spremstvu učitelstva. Čisti dobiček je namenjen v prid mestnim ubožcem.

Ij Zahvala. Povodom mojega štiridesetletnega delavnega jubileja mi je došlo od raznih strani toliko priscrčnih čestitk in voščil, da mi je nemogoče, zahvaliti se vsakemu posebej. Zato izrekam tem potom svojo iskreno zahvalo vsem onim, ki so se me ob tej priliki spomnili na bodisi kak način. — Osobito zahvalo naj prejme zastopnik upravnega sveta Strojnih tovarn in livar g. rav-natelj Tosti, g. ravnatelj našega podjetja ing. Boncelj, gg. predstojniki, tovariši in gđ. tovarišice vseh obratov našega podjetja, moji kolegi in prijatelji v Ljubljani, na Jesenicah in drugod. Zahvaljujem se tudi tople za vse darove, ki so mi ob jubileju došli, izmed katerih mi je posebno drag umetniški dar mojih ožjih zvonarskih sotrudnikov, in sicer ne toliko zaradi njegove vrednosti, kolikor zaradi velike priscrčnosti, s katero mi je bil podan. — Karol Krusič.

Ij Umrlj so v Ljubljani: Antonija Pernat, užitarica, 57 let. — Stefanija Plestenjak, hči čuvaja tob. tovarne 8 let. — Amalija Mahna, zidarjeva žena, 67 let. — Silva Gale, hči užitniškega paznika, 1 leto. — Ana Pliberšek, hiralica, 48 let. — Marija Mostar, livarjeva hči, 8 dni. — Frančiška Vidmar, dijaška gospodinja, 68 let. — Juri Kobe, obč. ubožec, 82 let. — Frančiška Rebolj, posestnikova žena, 38 let. — Jožeta Per, gostja, 67 let. — Ivana Jesenovec, hiralica, 48 let. — Marija Slovnik, krojačeva žena, 57 let. — Jožeta Jelen, žena polic. stražnika, 57 let. — Helena Aleš, branječeva žena, 57 let. — Ivan Pavlič, posestnikov sin, 2 leti. — Agata Hudnik, hči tisk. sluga, 15 let. — Ružica Jovanović, potporučnikova hči, 1 mesec. — Helena Gregorčič, prodajalka, 44 let. — Marija Eberl, trgovka, 52 let. — Vincencija Vasilja, žena orož. nared, 27 let. — Marjan Kos, brivčev sin, 1 mesec. — Marija Osterman, obč. uboga, 77 let. — Terezija Bertolo, gostja, 87 let. — Silvester Rotar, mlinarjev sin, 9 mesecev. — Marija Turk, delavčeva žena, 70 let. — Marija Steiner, rejenska, 5 mesecev. — Alojzij Galič, blapoc, 45 let. — Ana Jurec, zaseb, 70 let. — Artur Pavlič, sin trg. sotrudnika, 3 mesece. — Ana Sedej rejenska, 2 mesece. — Fran Antauer, premo-garjev sin, poldrugo leto. — Marija Pavlin, obč. uboga, 71 let. — Martin Starbek, bivši gostilničar, 79 let. — Zvonka Gole, kočjaževa hči, 14 dni. — Josip Kunšter, kovač in posestnik, 82 let. — Terezija Kacin, žena pekovskega mojstra, 38 let. — Fran Breskvar, posestnik, 47 let.

Prosveta.

pr Tečaj za versko etnologijo (Semaine d'Ethnologie religieuse) se je vršil od 6. do 14. septembra v Tilburgu na Holandskem.

Semaine d'Ethnologie religieuse je mednarodna znanstvena organizacija etnologov in veroslovcev, ki je nastala l. 1911

lovanaka tiskarna v Ljubljani.